

Vzdelávacia oblasť: **UMENIE A KULTÚRA**

HUDOBNÁ VÝCHOVA

Stupeň vzdelania: Primárne vzdelávanie

Cyklus: 1. cyklus

Ročník: 1. ročník

Forma štúdia: denná

Vyučovací jazyk: slovenský

Počet hodín za týždeň/školský rok: 1 hodina týždenne / 33 hodín ročne

UČEBNÉ ZDROJE:

Učebnice:

Hudobná výchova pre 1. ročník ZŠ - Terézia Ružičková, Ľ. Kopinová, V. Damboráková

Iné zdroje:

- ⇒ metodické materiály, spevníky, notové a grafické záznamy, zvukové a audiovizuálne nahrávky, digitálne edukačné materiály, hudobné nástroje a Orffov inštrumentár
- ⇒ využívajú sa tiež ľudové a autorské piesne, riekanky, hudobno-pohybové hry, hudobné rozprávky, regionálny folklór, kultúrne podujatia, prírodné materiály a predmety každodennej potreby
- ⇒ prirodzeným učebným zdrojom je aj vlastný hlas a telo žiaka, pohyb, rytmus, hra, tvorivosť a bezprostredná zvuková skúsenosť.

CHARAKTERISTIKA VZDELÁVACEJ OBLASTI

Hudobná výchova v 1. ročníku je súčasťou vzdelávacej oblasti **Umenie a kultúra**. Vytvára priestor na rozvoj hudobnosti, tvorivosti, emocionálneho prežívania, kultúrneho povedomia a pozitívneho vzťahu žiaka k hudbe.

Vyučovanie vychádza z prirodzenej potreby dieťaťa spievať, pohybovať sa, hrať sa a objavovať zvuky. Prostredníctvom spevu, počúvania hudby, rytmizácie, pohybu, hry na telo, používania jednoduchých hudobných nástrojov a hudobno-dramatických činností si žiak rozvíja základné hudobné schopnosti a zručnosti.

Žiak sa učí pozorne počúvať hudbu, vnímať jej náladu a charakter a rozlišovať základné hudobné kontrasty, napríklad **rýchlo – pomaly, hlasno – ticho a vysoko – nízko**. Osvojuje si primerané piesne, riekanky a rytmické útvary, udržiava základný pulz, opakuje jednoduchý rytmus a reaguje na hudbu pohybom, slovom, kresbou alebo dramatizáciou.

Dôležitou súčasťou predmetu je rozvoj správnych speváckych návykov. Žiak spieva v prirodzenej hlasovej polohe, dbá na primerané držanie tela, dýchanie a zrozumiteľnú výslovnosť. Pri spoločnom speve, hudobnej hre a pohybových činnostiach sa učí počúvať ostatných, rešpektovať dohodnuté pravidlá a spolupracovať v skupine.

Hudobná výchova podporuje tvorivé sebavyjadrenie. Žiak experimentuje so zvukom, rytmom, hlasom a pohybom, vytvára jednoduché hudobné sprievody a dotvára príbehy, obrázky alebo

piesne. Prostredníctvom ľudových piesní, riekaniek, zvykov a hudobných tradícií spoznáva kultúrne dedičstvo svojho regiónu a Slovenska.

Predmet sa prirodzene prepája so slovenským jazykom a literatúrou, telesnou a športovou výchovou, výtvarnou výchovou, vzdelávacími oblasťami Človek a príroda a Človek a spoločnosť aj s tematickými dňami školy. Rozvíja najmä hudobnú, kultúrnu, jazykovú, sociálnu a emocionálnu gramotnosť, pamäť, pozornosť, koordináciu a schopnosť spolupracovať.

SÚLAD S DODATKOM Č. 5 K ŠVP

Dokument je zosúladený s oficiálnymi prevodníkmi zmien pre hudobnú a výtvarnú výchovu. Pri hudobnej výchove sú zapracované doplnenia týkajúce sa rôznorodých hudobných nástrojov a zdrojov zvuku, výrazových prostriedkov hudby, hry na tele, pohybového a hudobno-dramatického stvárnenia. Pri výtvarnej výchove sú použité aktuálne názvy komponentov Výtvarný jazyk a komunikácia a Tvorivá osobnosť a je doplnené opisovanie diel niekoľkých predstaviteľov výtvarného umenia. Digitálne a AI podnety sa používajú iba veku primerane, bezpečne a pod priamym vedením učiteľa.

HUDOBÁ VÝCHOVA

Cieľom je objavovať hudbu v elementárnych podobách produkcie, počúvania, vyjadrovania a stvárňovania, rozvíjať prirodzenú hudobnosť, tvorivosť, spoluprácu a pozitívny vzťah k hudobnému dedičstvu.

KOMPONENT: SPEV	
OBSAHOVÝ ŠTANDARD	• Piesňový repertoár: Riekanky a detské piesne rôznych druhov a žánrov, autorské, slovenské ľudové, miestne a regionálne ľudové piesne v primeranom rozsahu. • Hlas a spevácke návyky: Prirodzený nádych, ľahké tvorenie tónu, primeraná dynamika, zrozumiteľná artikulácia, hlasová hygiena a zjednocovanie spoločného spevu. • Tvorivá práca s hlasom: Objavovanie možností hlasu, imitovanie zvukov okolitého sveta, rytmizovanie a melodizovanie slov, riekaniek a jednoduchých viet.
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	• Elementárne ovládať hlas a dodržiavať zásady hlasovej hygieny. • Spievať primerane melodicky a rytmicky jednoduché piesne a popevky. • Spievať v kolektíve a menšej skupine so sprievodom učiteľa aj bez sprievodu. • Rytmizovať slová, spojenia, vety a riekanky a odlíšiť rytmus textu od pulzu. • Experimentovať so znením hlasu a imitovať zvuky prírody a okolia.
UČEBNÉ ČINNOSTI A AKTIVITY	• Hlasová rozcvička s dychom, ozvenou, artikuláciou a spevom v primeranej polohe. • Spev detských, ľudových a regionálnych piesní s jednoduchým sprievodom. • Rytmické mená, riekanky, otázka – odpoveď a hra na ozvenu. • Rozlíšenie pulzu a rytmu pomocou krokov, tlieskania a hovoreného textu.

	• Zvukové príbehy hlasom: vietor, dážď, zvieratá, doprava; krátka improvizácia.
ROZVÍJANÉ GRAMOTNOSTI	• Hudobná – intonácia, rytmus, pulz, hlasová technika a repertoár. • Jazyková a čitateľská – výslovnosť, rytmus reči, pamäť a porozumenie textu. • Sociálna a emocionálna – spoločný spev, počúvanie skupiny a vyjadrenie nálady. • Metakognícia a charakter – sebakontrola hlasu, odvaha, vytrvalosť a rešpekt k výkonu druhých.
MEDZIPREDMETOVÉ PREPOJENIA	• Slovenský jazyk a literatúra – riekanky, slabiky, výslovnosť a význam textu. • Telesná a športová výchova – dych, držanie tela, pulz a koordinácia. • Človek a spoločnosť – miestne piesne, tradície a sviatky. • Náboženská/etická výchova – duchovné piesne, spolupatričnosť a úcta.

KOMPONENT: HRA NA HUDOBNOM NÁSTROJI	
OBSAHOVÝ ŠTANDARD	• Nástroje a zdroje zvuku – Dodatok č. 5: Orffov inštrumentár, regionálne detské ľudové nástroje, hudobné nástroje iných kultúr, zvukové hračky, vlastnoručne vyrobené nástroje, okolité zvukové objekty a prírodný materiál. • Hudobná hra: Jednoduché rytmické sprievody, experimentovanie s farbou zvuku, spoločná hra podľa pokynu a prvé oboznamovanie sa s grafickou hudobnou symbolikou.
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	• Hrať na elementárnom hudobnom nástroji v primeranom čase a intenzite. • Hrať samostatne aj spoločne na vlastnoručne zhotovenom nástroji alebo bezpečnom zvukovom objekte. • Vytvoriť jednoduchý rytmický sprievod k piesni alebo riekanke. • Experimentovať s farbou znenia a reagovať na gesto učiteľa. • Dodržiavať pravidlá bezpečnej a ohľaduplnej spoločnej hry.
UČEBNÉ ČINNOSTI A AKTIVITY	• Zvukové laboratórium: porovnanie dreva, kovu, kože, semien a iných bezpečných zdrojov zvuku. • Hra pulzu a rytmu na paličkách, bubienku, triangli, hrkálke alebo vlastnom nástroji. • Sprievod k riekanke podľa obrázkových značiek hlasno – ticho a hra – pauza. • Výroba jednoduchej hrkálky z druhotného materiálu a bezpečné skúšanie zvuku. • Hudobný kruh: striedanie rolí hráča, poslucháča a dirigenta.
ROZVÍJANÉ GRAMOTNOSTI	• Hudobná a sluchová – rytmus, farba zvuku, sprievod a hudobný symbol. • Technická a environmentálna – zhotovenie nástroja, materiály a opätovné využitie. • Interkultúrna – rešpekt k hudobným nástrojom a zvukom rôznych kultúr. • Sociálna a charakterová – spolupráca, disciplína, striedanie a ohľaduplnosť.

MEDZIPREDMETOVÉ PREPOJENIA	• Človek a svet práce – výroba jednoduchého nástroja a bezpečný pracovný postup. • Matematika – rytmické rady, opakovanie a striedanie. • Človek a príroda – vlastnosti materiálov a vznik zvuku. • Výtvarná výchova – dizajn a dekorácia vlastného nástroja.
-----------------------------------	--

KOMPONENT: POČÚVANIE HUDBY	
OBSAHOVÝ ŠTANDARD	• Zvuk, tón a hudba: Intuitívne počúvanie rôznorodej hudby; rozdiel medzi zvukom a tónom; vokálna a inštrumentálna hudba; detský, ženský a mužský hlas. • Výrazové prostriedky – Dodatok č. 5: Identifikovanie základných výrazových prostriedkov hudby na prípravnej úrovni, najmä tempo, dynamika, rytmus a farba. • Prežívanie hudby: Objavovanie námetu, mimohudobného obsahu, fantazijných predstáv a vlastných pocitov pri počúvaní.
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	• Identifikovať zvuk a tón a postrehnúť medzi nimi rozdiel. • Rozlíšiť vokálnu a inštrumentálnu hudbu a podľa farby rozpoznať základné typy ľudského hlasu. • Identifikovať základné výrazové prostriedky hudby v primeranom rozsahu. • Vyjadriť charakter, náladu, predstavu alebo pocit z hudby slovom, pohybom, kresbou alebo iným umeleckým prostriedkom.
UČEBNÉ ČINNOSTI A AKTIVITY	• Zvuková hádanka: zvuky okolia, tón nástroja, hovorený a spievaný hlas. • Počúvanie krátkych kontrastných ukážok: rýchlo – pomaly, hlasno – ticho, veselo – pokojne. • Kartičky hlasov a nástrojov; priradovanie počutého zvuku k obrázku. • Kresba čiara a farba podľa hudby; spoločný rozhovor bez hodnotenia pocitu ako správneho alebo nesprávneho. • Bezpečné porovnanie živej hudby a nahrávky vybranej učiteľom.
ROZVÍJANÉ GRAMOTNOSTI	• Hudobná a sluchová – aktívne počúvanie a výrazové prostriedky. • Emocionálna – pomenovanie pocitu, nálady a osobného zážitku. • Vizuálna – premena zvukového podnetu na líniu, farbu alebo obraz. • Mediálna a digitálna – rozlíšenie živej a zaznamenatej hudby, bezpečné používanie nahrávky. • Metakognícia – sústredené počúvanie a pomenovanie toho, čo žiak postrehol.
MEDZIPREDMETOVÉ PREPOJENIA	• Výtvarná výchova – výtvarná reakcia na hudbu. • Slovenský jazyk a literatúra – slovné vyjadrenie nálady a predstavy. • Človek a príroda – zvuky prírody a okolia. • Telesná a športová výchova – pohybová reakcia na tempo a dynamiku.

KOMPONENT: HUDOBNO-POHYBOVÉ VYJADRENIE HUDBY	
OBSAHOVÝ ŠTANDARD	• Pohyb a hudba – Dodatok č. 5: Pohybové stvárňovanie charakteru, formy, tempa, metra, rytmu a dynamiky hudby; spontánny voľný a koordinovaný pohyb. • Hra na tele – Dodatok č. 5: Tlieskanie, plieskanie, dupanie, lúskanie a ďalšie bezpečné zvuky tela ako rytmický hudobný nástroj. • Tanečné prvky: Imitovanie pohybu v hudobno-pohybových a ľudových hrách so spevom; prirodzená chôdza, prísunový krok vpred a tanec vo dvojici alebo skupine.
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	• Pohybom stvárať vyjadrovacie prostriedky a pocity z počutej alebo produkovanej hudby. • Hrať na tele a udržať jednoduchý pulz alebo rytmický model. • Imitovať pohyb podľa vzoru a uplatniť základný tanečný prvok. • Tancovať vo dvojici alebo skupine s rešpektovaním priestoru a spolužiakov.
UČEBNÉ ČINNOSTI A AKTIVITY	• Hudobná socha a voľný pohyb podľa kontrastných ukážok. • Rytmická ozvena na tele: tieskanie, plieskanie a dupanie. • Pohybový sprievod k piesni – chôdza v pulze a jednoduchý prísunový krok. • Kruhové a ľudové hry so spevom; striedanie partnerov citlivým spôsobom. • Pohybové sebahodnotenie: viem držať pulz, reagujem na stop, chránim osobný priestor.
ROZVÍJANÉ GRAMOTNOSTI	• Hudobná a pohybová – pulz, rytmus, tempo, dynamika a koordinácia. • Zdravotná – držanie tela, bezpečný pohyb a priestorová orientácia. • Sociálna a emocionálna – spolupráca vo dvojici, sebaovládanie a rešpekt. • Metakognícia a charakter – sústredenie, reakcia na pokyn a vytrvalosť pri nácviku.
MEDZIPREDMETOVÉ PREPOJENIA	• Telesná a športová výchova – lokomócia, rytmika a koordinácia. • Matematika – pravidelnosť, opakovanie a priestorové vzťahy. • Človek a spoločnosť – ľudové hry a tradície. • Slovenský jazyk a literatúra – rytmus riekaniek a piesní.

KOMPONENT: HUDOBNO-DRAMATICKÉ VYJADRENIE HUDBY	
OBSAHOVÝ ŠTANDARD	• Hudobno-dramatická tvorba: Stvárňovanie riekaniek, piesní, básní, rozprávok, ľudových hier a literárnej predlohy. • Prostriedky dramatiky – Dodatok č. 5: Dialogické hry, rytmizované a melodizované texty, mimika, gestá, okolité objekty, rekvizity a pohybová improvizácia v hudobno-dramatických obrázkoch a príbehoch. • Zvukomal'ba: Hlas, pohyb, rytmické a melodické nástroje a iné zdroje zvuku; zvuky generované AI sú podľa Dodatku č. 5 iba možným informatívnym zdrojom pod vedením učiteľa.
VÝKONOVÝ ŠTANDARD	• Stvárať obsah, dej, náladu a charakter hudobného alebo nehudobného materiálu hlasom, pohybom, nástrojmi a inými zdrojmi zvuku.

	• Imitovať hlasom zvuky prírody a okolitého sveta a tvoriť jednoduchú hudobnú odpoveď. • Použiť mimiku, gesto, rekvizitu a pohybovú improvizáciu v krátkom príbehu. • Vypočuť spolužiaka a rešpektovať jeho originálne stvárnenie.
UČEBNÉ ČINNOSTI A AKTIVITY	• Hudobné divadlo podľa riekanky, piesne alebo krátkej rozprávky. • Zvukomaľba dažďa, lesa, trhu alebo dopravy hlasom, telom a nástrojmi. • Dialóg spievanou otázkou a jednoduchou rytmickou alebo melodickou odpoveďou. • Skupinový dramatický obrázok s rozdelením rolí, rekvizitou a spoločným záverom. • Reflexia: čo som chcel vyjadriť, čo sa podarilo a čo oceníť na práci spolužiaka.
ROZVÍJANÉ GRAMOTNOSTI	• Hudobná, dramatická a jazyková – príbeh, dialóg, hlas, zvuk a pohyb. • Sociálna a emocionálna – empatia, spolupráca a prijatie rôznych riešení. • Digitálna a AI – vedomie, že umelo vytvorený zvuk je nástroj, nie živý interpret; použitie len pod vedením učiteľa. • Metakognícia a charakter – plánovanie roly, odvaha, rešpekt a reflexia.
MEDZIPREDMETOVÉ PREPOJENIA	• Slovenský jazyk a literatúra – riekanka, báseň, rozprávka a dramatizácia. • Výtvarná výchova – rekvizita, maska a výtvarné prostredie príbehu. • Človek a príroda – zvukomaľba prírodných javov. • Etická/náboženská výchova – spolupráca, úcta a príbehy s hodnotovým posolstvom.

METÓDY A FORMY PRÁCE

Metódy a formy práce v hudobnej výchove vychádzajú z vekových osobitostí žiakov 1. ročníka. Sú založené na zážitku, hre, aktívnom počúvaní, napodobňovaní, pohybe, tvorivosti a pravidelnom opakovaní. Striedanie činností rešpektuje kratšiu schopnosť koncentrácie žiakov.

Metódy práce

- **Metóda spevu a hlasovej výchovy** – nácvik piesní, riekaniek a jednoduchých hlasových cvičení; rozvíjanie správneho dýchania, výslovnosti a prirodzeného hlasového prejavu.
- **Imitačná metóda** – napodobňovanie hlasu, rytmu, melódie, pohybu alebo hry na hudobnom nástroji podľa učiteľa či spolužiaka.
- **Metóda hudobnej hry** – osvojovanie hudobných poznatkov a zručností prostredníctvom speváckych, rytmických, sluchových a pohybových hier.
- **Rytmizačná metóda** – rytmizovanie slov, mien, riekaniek a krátkych textov; tlieskanie, plieskanie, podupávanie a hra na telo.
- **Metóda aktívneho počúvania hudby** – sústredené počúvanie krátkych hudobných ukážok spojené s rozhovorom, pohybom, kresbou alebo dramatizáciou.
- **Sluchová metóda** – rozlišovanie základných hudobných kontrastov, napríklad hlasno – ticho, rýchlo – pomaly, vysoko – nízko.
- **Názorno-demonštračná metóda** – predvedenie správneho speváckeho, rytmického, pohybového alebo inštrumentálneho postupu.

- **Hudobno-pohybová metóda** – vyjadrovanie rytmu, tempa, nálady a charakteru hudby pohybom, gestom alebo jednoduchým tancom.
- **Inštrumentálna metóda** – hra na jednoduchých detských hudobných nástrojoch a vytváranie rytmického sprievodu k piesňam.
- **Tvorivá a improvizácia metóda** – dopĺňanie rytmu, melódie, pohybu alebo zvukového sprievodu; experimentovanie s hlasom a zvukom.
- **Hudobno-dramatická metóda** – spájanie hudby s príbehom, dramatizáciou, rolou hrou, gestom a pohybom.
- **Rozhovor a riadené otázky** – pomenovanie nálady, tempa, hudobného zážitku a vlastných pocitov z hudby.
- **Metóda opakovania a postupného nácviku** – osvojovanie piesne, rytmu alebo pohybu po menších častiach a ich následné spájanie.
- **Metóda sebahodnotenia a reflexie** – jednoduché vyjadrenie toho, čo sa žiakovi podarilo, ako sa pri činnosti cítil a čo chce zlepšiť.
- **Formatívne hodnotenie** – priebežná povzbudzujúca spätná väzba zameraná na aktivitu, pokrok, rytmickú a sluchovú reakciu, spevácke návyky a spoluprácu.

Formy práce

- frontálna práca s celou triedou,
- individuálna práca,
- práca vo dvojiciach,
- skupinová a kooperatívna práca,
- práca v kruhu,
- spoločný spev a muzicírovanie,
- hudobné a rytmické hry,
- hudobno-pohybové činnosti,
- tvorivé hudobné dielne,
- krátke individuálne alebo skupinové vystúpenia,
- projektové a tematické vyučovanie,
- medzipredmetové aktivity,
- návšteva alebo sledovanie primeraného kultúrneho podujatia,
- diferencované činnosti podľa schopností a potrieb žiakov.

Pri organizovaní vyučovania sa pravidelne striedajú spevácke, rytmické, posluchové, pohybové a tvorivé činnosti. Dôraz sa kladie na bezpečné a podnetné prostredie, v ktorom sa každý žiak môže aktívne zapojiť podľa svojich možností.

HODNOTENIE PREDMETU

Hodnotenie má prevažne **formatívny, opisný a povzbudzujúci charakter**. Zameriava sa na aktivitu, záujem, individuálny pokrok, rytmickú a sluchovú reakciu, primerané spevácke návyky, tvorivosť a spoluprácu. Nehodnotí sa vrodená hlasová dispozícia ani hudobný talent, ale predovšetkým úsilie, zapojenie a rozvoj hudobných schopností žiaka

Očakávané výstupy žiaka 1. ročníka

Žiak na konci 1. ročníka podľa svojich možností vie:

- pozorne počúvať krátku hudobnú ukážku a vyjadriť jej náladu, tempo alebo charakter slovom, pohybom či kresbou;

- rozlíšiť vybrané kontrasty v hudbe, napríklad rýchlo – pomaly, hlasno – ticho, vysoko – nízko;
- spievať primerané piesne v prirodzenej hlasovej polohe, s rešpektovaním spoločného začiatku a konca;
- rytmizovať slová a riekanky, zopakovať jednoduchý rytmický model a udržať základný pulz;
- používať telo a jednoduché detské hudobné nástroje na primeraný rytmický sprievod;
- reagovať na hudbu pohybom, hrou alebo jednoduchou dramatizáciou;
- tvorivo doplniť zvuk, rytmus alebo pohyb k príbehu, obrázku či piesni;
- dodržiavať pravidlá spoločného muzicírovania, počúvať ostatných a primerane spolupracovať;
- prejavovať záujem o hudbu a kultúrne tradície svojho prostredia primerane veku;

Formatívne hodnotenie v predmete

- pozorovanie hlasového, rytmického, pohybového a posluchového prejavu v pravidelných činnostiach.
- krátka konkrétna spätná väzba k dýchaniu, výslovnosti, pulzu, rytmu, reakcii na hudbu a spolupráci.
- opakovaný nácvik bez porovnávania výkonu detí, s rešpektovaním individuálnych hlasových možností.
- zvukové alebo obrazové ukážky v portfóliu a jednoduché sebahodnotenie pocitu istoty a zapojenia.
- hudobná hra, echo, pohybová reakcia, improvizácia a skupinové muzicírovanie.

Priebežné hodnotenie žiakov

- Po dohode s pedagogickými zamestnancami sa v 1. ročníku v predmete výtvarná výchova bude používať priebežné, slovné, formatívne hodnotenie a budú motivačné pečiatky č. 1, 3, 4. (obr. č. 1)

Motív č.1 Motív č.2 Motív č.3 Motív č.4 Motív č.5

Motív č.6 Motív č.7 Motív č.8 Motív č.9 Motív č.10

Sumatívne hodnotenie v predmete

Hodnotí sa praktický hudobný prejav v primeranej situácii – spev, rytmizácia, pohybová reakcia, počúvanie alebo tvorivé dotvorenie. Podkladom je dlhodobejšie pozorovanie a vybraná ukážka činnosti. Nehodnotí sa vrozená hlasová dispozícia, ale pokrok, rytmická a sluchová reakcia, zapojenie, odvaha a spolupráca.

Súhrnné hodnotenie v predmete

Súhrnné hodnotenie opisuje, ako žiak vníma hudbu, reaguje na jej výrazové prostriedky, zapája sa do spevu, rytmu, pohybu a tvorby a rešpektuje pravidlá spoločného muzicírovania. Zdôrazňuje individuálny pokrok a pozitívny vzťah k hudbe.

Predmet Hudobná výchova sa v 1. ročníku na vysvedčení hodnotí slovným hodnotením.